Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

1. veebruar 2017 *

Liikmesriigi kohustuste rikkumine — ELTL artikkel 49 — Asutamisvabadus — Notarid — Kodakondsusnõue — ELTL artikkel 51 — Osalemine avaliku võimu teostamisel

Kohtuasjas C-392/15,

mille ese on ELTL artikli 258 alusel 20. juulil 2015 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: H. Støvlbæk ja K. Talabér-Ritz,

hageja,

versus

Ungari, esindajad: M. Z. Fehér, G. Koós ja M. M. Tátrai,

kostja,

keda toetab:

Tšehhi Vabariik, esindajad: M. Smolek, J. Vláčil ja D. Hadroušek,

menetlusse astuja,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta, kohtunikud E. Regan, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (ettekandja) ja S. Rodin,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: ametnik X. Lopez Bancalari,

arvestades menetluse kirjalikus osas ja 29. septembri 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada asi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: ungari.

otsuse

1 Euroopa Komisjon palub oma hagiavalduses Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Ungari Vabariik kehtestas notariametis tegutsema asumiseks kodakondsuse nõude, siis on Ungari Vabariik rikkunud ELTL artiklist 49 tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

Notariameti üldine korraldus Ungaris

2 Ungari õiguskorras peavad notarid oma ametit vaba elukutsena. Notariaadi korraldust reguleerib 1991. aasta seadus nr XLI notariaadi kohta (a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény, *Magyar Közlöny* 1991/109, edaspidi „notariaadiseadus“).

3 Vastavalt selle seaduse artikli 1 lõikele 1 tõestavad notarid kokkuleppeid, et osutada pooltevaheliste õigusvaidluste ennetamiseks erapooletu ametiisikuna õigusteenuseid.

4 Nimetatud seaduse artikli 1 lõike 4 kohaselt peab notar ametiisikuna oma ametit talle antud volituste piires avalik-õigusliku ameti kandjana.

5 Sama seaduse artikli 2 lõige 1 sätestab, et notar peab oma ametitegevuses olema erapooletu ja lähtuma vaid seadusest.

6 Notariaadiseaduse artikli 10 kohaselt kannab notar oma ametitegevuse eest isiklikku vastutust tsiviilseadustikus sätestatud alustel. Lisaks on notar kahju hüvitamise tagamiseks kohustatud sõlmima ametikindlustuslepingu, mis kehtib kogu ametitegevuse perioodil.

7 Nimetatud seaduse artikli 31/A lõike 1 kohaselt võib notar tegutseda üksi või notaribüroos. Sama seaduse artikkel 31/E näeb ette, et notaribüroo koosseis ja toimimine ei mõjuta notariaadiseadusega määratletud notari õiguslikku seisundit, eelkõige notari kohustust pidada oma ametit enda nimel ning kanda ametitegevuses eetilist ja varalist vastutust.

8 Notaritasu määrad on reguleeritud 26. novembri 1991. aasta justiitsministri määrusega nr 14/1991 notari tasu määrade kohta (a közjegyzői díjszabásról szóló 14/1991. IM rendelet, *Magyar Közlöny* 1991/130).

9 Notariks saamise tingimuste kohta on notariaadiseaduse artikli 17 lõike 1 punktis a sätestatud, et notariks võib saada Ungari Vabariigi kodanik.

Notari ametitegevus Ungaris

10 2009. aasta seaduse nr L maksekäsumenetluse kohta (a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény, *Magyar Közlöny* 2009/85, edaspidi „maksekäsumenetluse seadus“) artikli 1 lõige 1 sätestab, et maksekäsu väljaandmise menetlus on rahaliste nõuete sissenõudmine lihtsustatud hagita tsiviilkohtumenetluses, mille läbiviimine on notarite pädevuses.

11 Selle seaduse artikli 2 kohaselt on menetlusel samasuguse õiguslik mõju kui hagimenetlusel kohtus.

12 Maksekäsumenetluse seaduse artikli 9 lõige 1 sätestab, et elektroonilisel teel esitatud maksekäsu väljaandmise avaldused, välja arvatud need, mida ei võeta menetlusse, jagatakse automaatselt ja võrdselt Ungari Notarite Koja süsteemi kaudu notaribüroode vahel.

13 Maksekäsumenetluse seaduse artikli 18 lõigete 1 ja 3 kohaselt ei kuulata maksekäsu väljaandmise menetluse raames üle osapooli ega koguta tõendeid.

14 Tuginedes eelnimetatud seaduse ja 1994. aasta seaduse nr LIII kohtuliku täitemenetluse kohta (a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény, *Magyar Közlöny* 1994/51) sätetele, annab notar võlausaldaja taotlusel vastuväidete puudumise korral ja maksekäsu jõustumisel võlgnikku ära kuulamata välja maksekäsu täitekorralduse. Täitekorralduse alusel saab võla sissenõudmiseks algatada võlgniku suhtes täitemenetluse.

15 Maksekäsumenetluse seaduse artikli 52 lõige 2 sätestab, et notar, kes annab välja maksekäsu, on pädev selle suhtes välja andma täitekorralduse.

16 Mis puudutab pärimismenetlust, siis 2010. aasta seaduse nr XXXVIII pärimismenetluse kohta (a hagyatéki eljárásról szóló 2010. évi XXXVIII. törvény, *Magyar Közlöny* 2010/35, edaspidi „pärimisseadus“) artikli 2 lõige 1 sätestab, et tegemist on hagita tsiviilmenetlusega.

17 Sama seaduse artikli 2 lõike 2 kohaselt on notari poolt läbiviidav menetlus samasuguse mõjuga kui esimese astme hagimenetlus kohtus.

18 Eelnimetatud seaduse artiklist 1 koostoimes artikli 3 lõikega 1 nähtub, et notari väljaantava pärimistunnistusega määratakse pärimismenetluse käigus, milline isik ja millises ulatuses pärib millise vara ning millised on pärandvaral, selle osal või konkreetsel esemel lasuvad kohustused.

19 Vastavalt sama seaduse artiklile 10 lahendab notar pärimismenetluse käigus tekkivad küsimused formaalsete otsustega.

20 Pärimisseaduse artikli 13 lõike 1 kohaselt ei kuulata tõendite kogumiseks üle tunnistajaid, välja arvatud teatavad erandid, kuid pärimismenetlusest huvitatud isikutel ja menetlusosalistel on õigus esitada lisadokumente kolmandate isikute huvide kaitseks.

21 Pärimismenetluse käigus võib notar rakendada pärandvara hoiumeetmeid eelkõige selle seaduse artiklites 32–34 sätestatud tingimustel.

22 Kooskõlas nimetatud seaduse artikliga 43 võib notar ettevalmistava meetmena muu hulgas korraldada pärimisasja puudutava koosoleku. Lisaks uurib ta, kas esineb aluseid pärimismenetluse katkestamiseks, enda taandamiseks menetlusest ja kas ta on territoriaalsetel alustel pädev menetlust läbi viima. Sealhulgas võib notar rakendada meetmeid pärandvara ebapiisavuse korral pärandvaral lasuvate kohustuste puudujääkide leevendamiseks.

23 Sama seaduse artikli 46 lõige 1 sätestab, et juhul kui on alust arvata, et pärandaja on teinud surma puhuks oma pärandi kohta korraldusi, peab notar saatma nimetatud dokumendi hoidjale, ametiasutusele või isikule teate palvega võtta temaga ühendust.

24 Kui pärimismenetluse läbiviimiseks on vaja saada andmeid või dokumente kohtult, ametiasutuselt, muult riigiasutuselt, kohalikult omavalitsuselt või asutuselt või muult vastavaid andmeid omavalt isikult, võib notar, tuginedes pärimisseaduse artikli 16 lõikele 1, nõuda vastava teabe väljaandmist või dokumendi esitamist. Vastavalt sama seaduse artikli 16 lõikele 2 võib notari taotlusest keelduda vaid juhul, kui see on vastuolus seaduse või õigusaktiga.

25 Notar tunnistab pärandi üleminekut täielikult või tingimuslikult. Juhul kui pärijate ja annakusaajate vahel on vaidlus, milline vallasvara kuulub pärandvara koosseisu, siis vastavalt pärimisseaduse artikli 81 lõikele 1 annab notar pärimisõiguse tunnistuse välja vallasvara suhtes, mille osas vaidlus puudub, määrates, et nõuded vaidlusaluse vallasvara osas lahendab kohus.

26 Vastavalt selle seaduse artikli 83 lõikele 1 annab notar välja täieõigusliku pärimisõiguse tunnistuse, kui pärimisõigus on tõendatud ja ükski pärija ei ole pärandi suhtes esitanud nõudeid ning kui teadaolevalt ei ole kolmandatel isikutel pärimisõiguse suhtes nõudeid, pärandvara arvelt ei ole tehtud surma puhuks kinget, määratud annakut, tehtud avalikes huvides sihtmäärangut ning pärimismenetluse raames ei ole õiguslikke vaidlusi pärandvara ülemineku osas või need on teisejärgulised.

27 Kui pärimisõiguse tunnistust ei ole võimalik välja anda, annab notar vastavalt pärimisseaduse artikli 85 lõikele 1 välja tingimusliku pärimisõiguse tunnistuse. Sellisel juhul reguleerib pärandi üleminekut seaduse artikkel 86.

28 Ametlik otsus pärandi tingimusliku ülemineku kohta jõustub pärimisõiguse tunnistusena pärimisseaduse artikli 88 kohaselt, kui õigustatud isik ei esita oma nõude tunnustamiseks, mis on pärandivaidluse ese ja millega ei arvestatud tingimusliku pärimisõiguse tunnistuse väljaandmisel, kohtusse hagi, kui kohus leiab, et hagi on vastuvõetamatu või alusetu, või lõpetab hagimenetluse või kui kohus lõpetab hagimenetluse otsust tegemata.

29 Notari pärimismenetluse lõpetamise ametlikku otsust on võimalik vaidlustada kohtus selle sisulise osa suhtes, mis puudutab notari määratud menetluskulusid ja kohustust puudutatud isikutel need kanda, kui ka osas, mis puudutab pärimisseaduse artiklites 109–113 sätestatud trahvi.

30 Justiitsministri 26. novembri 1991. aasta määruse notari ametikohtade arvu ja tööpiirkondade kohta (a közjegyzői állások számáról és a közjegyzők székhelyéről 15/1991. (XI.26.) IM rendelet, *Magyar Közlöny* 1991/130) artikli 1 lõigetest 2 ja 3 tuleneb, et Budapesti (Ungari) notarite pädevus pärimisasjade lahendamisel on seotud nende tööpiirkonnaga. Samas tööpiirkonnas töötavad notarid jagavad menetletavaid pärimisasju kalendrikuu kaupa, võttes jagamise aluseks pärandi avanemise kuupäeva.

31 2008. aasta seaduse nr XLV notariaalsete hagita menetluste kohta (egyes közjegyzői nemperes eljárásokról szóló 2008. évi XLV. törvény, *Magyar Közlöny* 2008/94, edaspidi „notariaalsete hagita menetluste seadus“) kohaselt on notariaalne hoiustamine nõude täitmise tagamiseks võrdse õigusjõuga kohtuliku hoiustamisega. Vastavalt nimetatud seaduse sätetele kinnitab notar hoiustamistaotlusel hoiuse vastuvõtmist. Notar lükkab taotluse tagasi või keeldub hoiustamisest, kui seadusega sätestatud tingimused ei ole täidetud. Selle kohta teeb ta ametliku otsuse. Notar teeb ametliku otsuse ka hoiuse käsutamise kohta. Hoiustatu väljaandmine ei ole lubatud enne selle otsuse jõustumist.

32 Lisaks koostab notar ametlikke dokumente. Need dokumendid on täitmisele pööratavad siis, kui notari poolt on neile lisatud täitmismärge. Vastavalt notariaadiseaduse artiklile 112 lisab notar notariaalaktile täitmismärke, kui aktis on määratletud vastastikused kohustused või ühepoolne kohustus, võlausaldaja ja võlgniku nimi, kohustuse sisu, selle rahaline suurus ning ka täitmise viis ja tähtaeg.

33 Notariaalakti alusel täitemenetluse algatamiseks väljastab notar võlausaldaja taotlusel võlgnikku ära kuulamata täitekorralduse. Täitekorraldus kinnitatakse täitemärkena dokumendile. Sellise täitemärke kinnitamise õiguspärasus on kohtus vaidlustatav.

34 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 195 defineerib ametliku dokumendi tõendusjõu. Lõigete 6 ja 7 sätetest tuleneb, et põhimõtteliselt on võimalik ametlikes dokumentides sisalduvale esitada vastuväiteid. Samas võib kohtunik kohustada vaidlustajat tuginema dokumendi õigusjõule. Lisaks võib kohtunik vastavalt seadustiku artiklile 206 hinnata vabalt tõendeid.

35 Mis puudutab notari tööd tõendite kogumisel, siis notariaalsete hagita menetluste seaduse artikli 17 kohaselt saab seda notarilt taotleda kooskõlas tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatuga, juhul kui taotlejal on juriidiline huvi tõendite kogumiseks, eelkõige äärmiselt olulise fakti või olukorra tuvastamiseks. Vastavalt notariaalsete hagita menetluste seaduse asjaomastele sätetele ei ole võimalik

tõendite kogumist taotleda, kui samas asjas on käimas vaidlus tsiviilkohtus või menetluses kriminaalasi. Kui notar peab tõendite kogumise võimalikkust ebatõenäoliseks, teeb ta otsuse taotluse tagasilükkamise kohta, mille õiguspärasus on vaidlustatav kohtus.

36 Samuti osaleb notar kohtueelses menetluses kohtueksperdi nimetamisel. Vastavalt notariaalsete hagita menetluste seaduse artiklile 21 saab kohtueksperdi määramist notarilt taotleda, kui fakti või muu taotlejale olulise asjaolu tuvastamiseks või hindamiseks on vaja tehnilisi eriteadmisi. Kohtueksperdi määramist ei saa notarilt taotleda, kui taotlusega seotud asjas on käimas kohtumenetlus, milles taotleja on kas hageja või kostja, või kui taotleja suhtes on pooleli kriminaalmenetlus. Vastavalt nimetatud seaduse asjaomastele sätetele, kui notar hindab kohtueksperdi määramise tingimusi ebapiisavaks, teeb ta otsuse taotluse tagasilükkamise kohta, mille õiguspärasus on vaidlustatav kohtus.

37 Notariaalsete hagita menetluste seaduse artiklite 28–36 kohaselt on notari ülesanne ka väärtpaberite ja sertifikaatide tühistamine nende kaotamise, varastamise või hävimise puhul. Notari poolt tühistatud väärpaberite ja sertifikaatide alusel ei ole võimalik teostada neis sätestatud õigusi ega nõuda nendega tagatud kohustuste täitmist. Nimetatud seaduse artikli 29 kohaselt on tühistamisnõuet pädevad menetlema kõik notarid.

38 Kui vastav taotlus on tehtud, nõuab notar notariaalsete hagita menetluste seaduse vastavate sätete kohaselt vastava kaotatud, varastatud või hävinud väärtpaberi järgselt kohustatud isikult või asutuselt maksete teostamise peatamist ning pakub vajaduse korral võimalust hoiustada vahepeal tasutavad rahasummad kohtulikult. Notari ametlik otsus tühistada kaotatud, varastatud või hävinud väärtpaber või sertifikaat on samasuguse õigusjõuga kui jõustunud kohtuotsus, mida ei ole võimalik edasi kaevata.

39 Lisaks viib notar läbi samasooliste isikute, kes on vähemalt 18-aastased, vahel sõlmitud kooselulepingute lõpetamise menetlusi. Nimetatud menetlust reguleerivad notariaalsete hagita menetluste seaduse artiklid 36/A–36/D. Seaduse vastavate sätete kohaselt on kooselulepingu lõpetamine võimalik notari juures poolte vahel kokkulepitud tingimustel vormistada juhul, kui kummalgi registreeritud elukaaslasel ei ole last, kelle suhtes neil on ühine ülalpidamiskohustus, ja tingimusel, et elukaaslaste vahel on sõlmitud notariaalne või advokaadi poolt allkirjastatud eraõiguslik leping, millega on määratud vastastikune ülalpidamiskohustus vastavalt seaduses sätestatule, ühise eluaseme kasutamine ning ühise pärandvara jagamine. Osapoolte vahel sõlmitud ametliku otsusega kinnitatud kokkulepe on võrdse jõuga kohtuliku kompromissiga ning kooselulepingu lõpetamise kinnitamine on võrdse jõuga kohtuotsusega. Juhul kui kokkulepet ei saa kinnitada või kui tingimused kooselulepingu lõpetamiseks notari juures ei ole täidetud, keeldub notar kokkuleppe kinnitamisest ja lükkab kooselu lõpetamise taotluse tagasi.

40 Notariaalsete hagita menetluste seaduse artiklite 36/E–36/G kohaselt on notari pädevuses kooseluregistri pidamine. Registrit peetakse kõikide tsiviilkoodeksi mõistes kehtivate ja lõppenud kooselulepingute kohta. Kooseluleping kantakse registrisse registreeritud elukaaslaste ühise avalduse alusel, kooselulepingu lõppemise registreerimiseks teeb avalduse üks elukaaslastest. Notar kontrollib, et registrikande tegemiseks vajalikud eeldused on täidetud. Notari ametlik otsus teha kooseluregistrisse kooselulepingu kohta kanne on kohtuotsusega võrdse õigusjõuga.

41 Riikliku abieluvararegistri ja riikliku kooselulepingute registri andmetel on õiguslik jõud ning seni, kuni ei ole tõendatud vastupidist, eeldatakse nendesse kantud lepingute olemasolu. Tsiviilkoodeks artikli 4:65 lõike 2 ja artikli 6:515 lõike 3 kohaselt ei kehti abieluvaraleping või kooseluleping kolmandate isikute suhtes, kui selle kohta ei ole tehtud kannet registrisse või kui abikaasad või registreeritud elukaaslased ei tõenda, et kolmandad isikud teadsid või pidid teadma lepingu olemasolust ja selle sisust.

42 Vastavalt notariaalsete hagita menetluste seaduse artikli 36/H lõikele 2 on Ungari Notarite Koda oma notarite kaudu kohustatud pidama riiklikku abieluvararegistrit ja riiklikku kooselulepingute registrit vastavate selleks ette nähtud arvutirakenduste kaudu. Sama seaduse artikli 36/J lõike 2 kohaselt kontrollib notar enne registrikannete tegemist nende õiguslikke eeldusi.

43 Lisaks lõpetab notar hagita menetluse raames pandiregistris õigusi omavate füüsiliste isikute surma korral pärimismenetlusi või viib vastavalt läbi juriidiliste isikute lõpetamisi.

44 Notariaadiseaduse artikli 162 kohaselt võib notar hoiule võtta igasuguseid dokumente, sularaha, väärtesemeid ja avalikult emiteeritud aktsiaid. Sama seaduse kohaselt on notar pädev tehingu osapoole palvel tehingu ettevalmistamise ajaks tehinguga seotud hoiuse edastama kolmandale isikule või hoiustama selle kohtulikult või muu ametiasutuse juures.

45 Notariaadiseaduse artikli 171/A kohaselt on notaril õigus tehingu osapoole palvel väljastada digitaalselt kinnitatud ärakiri notari arhiivis säilitatavast dokumendist. Tal on kohustus säilitada selliseid dokumente vähemalt kolm aastat.

Kohtueelne menetlus

46 Komisjon saatis 18. oktoobril 2006. aastal Ungarile märgukirja, milles palus esitada kahe kuu jooksul oma seisukohad, mis käsitlevad Ungaris notariametis tegutsema asumiseks ette nähtud kodakondsuse nõude kooskõla ELTL artiklitega 49 ja 51.

47 Ungari vastas nimetatud märgukirjale 20. detsembri 2006. aasta kirjaga.

48 Kuna Ungari argumendid ei veennud komisjoni, siis saatis ta 23. oktoobri 2007. aasta kirjaga nimetatud liikmesriigile põhjendatud arvamuse, millele Ungari vastas 12. veebruari 2008. aasta kirjaga.

49 Euroopa Kohus otsustas 24. mail 2011. aasta kohtuotsustes komisjon *vs.* Belgia (C-47/08, EU:C:2011:334); komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-50/08, EU:C:2011:335); komisjon *vs.* Luksemburg (C-51/08, EU:C:2011:336); komisjon *vs.* Austria (C-53/08, EU:C:2011:338); komisjon *vs.* Saksamaa (C-54/08, EU:C:2011:339) ja komisjon *vs.* Kreeka (C-61/08, EU:C:2011:340), et notariametis tegutsemiseks ette nähtud kodakondsuse nõue vastavalt Belgia Kuningriigi, Prantsuse Vabariigi, Luksemburgi Suurhertsogiriigi, Austria Vabariigi, Saksamaa Liitvabariigi ja Kreeka Vabariigi õigusnormides kujutab endast ELTL artikliga 49 keelatud diskrimineerimist kodakondsuse alusel. Ungari oli astunud Euroopa Kohtu menetlusse eespool nimetatud esimese viie liikmesriigi nõuete toetuseks.

50 Komisjon juhtis oma 9. novembri 2011. aasta kirjaga Ungari tähelepanu käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis mainitud kohtulahenditele ja palus täpsustada, milliseid meetmeid on nendest tulenevalt rakendatud, et viia õigusnormid kooskõlla Euroopa Liidu õigusega.

51 Ungari vastas 13. jaanuari 2012. aasta kirjaga, väites, et Ungari õiguskorras sisaldab notarite ametitegevus endas ka käesoleva kohtuotsuse punktis 49 nimetatud kohtulahendites käsitlemata toiminguid ja teenuseid, mis erinevad oma laadilt nimetatud kohtuasjades käsitletutest.

52 Komisjon saatis 27. septembril 2012 Ungarile täiendava põhjendatud arvamuse, millele liikmesriik vastas 30. novembri 2012. aasta kirjaga.

53 Olles hinnanud muudatusi, mis viidi Ungari poolt sisse notaritegevust käsitlevatesse õigusaktidesse, jõudis komisjon järeldusele, et kohustuste rikkumine jätkub, ja esitas 10. juulil 2014 sellele liikmesriigile uue täiendava põhjendatud arvamuse.

54 Ungari vastas sellele arvamusele 18. septembri 2014. aasta kirjaga, milles tõi välja põhjused, miks ta leiab, et komisjoni seisukoht ei ole põhjendatud.

55 Neil asjaoludel otsustas komisjon esitada käesoleva hagi.

Hagi

Poolte argumendid

56 Komisjon leiab, et notari ametitegevus Ungari õiguskorras kuulub ELTL artikli 49 reguleerimisalasse.

57 Selles osas märgib institutsioon esmalt, et kuna notar ei ole riigiteenistuja, vaid vaba elukutse esindaja, kes osutab selle tegevuse raames tasu eest teenuseid ja on maksukohuslane, siis tegeleb notar majandustegevusega.

58 Teiseks viivad notarid olulise osa oma ametitegevusest läbi konkurentsitingimustes vastava territoriaalse pädevuse piires. Eelkõige puudutaks see ametlike dokumentide koostamist ja kadunud, varastatud või hävinud väärtpaberite ning sertifikaatide tühistamist. Lisaks võivad nii kirjalikud kui ka suulised täitemenetluse taotlused olla esitatud mis tahes notarile.

59 Kolmandaks on Ungari õiguskorras notari ametitegevus, mis puudutab maksekäsu väljaandmist, pärimismenetluse läbiviimist ja menetlemist, pigem lisa- või korraldav tegevus seoses avaliku võimu teostamisega või tegevus, mis ei hõlma kaalutlusõigust ega haldus- või kohtuasutuse otsuste tegemist ning mis ei hõlma otsustusõiguse teostamist, sunniõiguse kasutamist või ka sunnimeetmete kohaldamist.

60 Komisjon väidab neljandaks, et fakt, et notar tegutseb avalikes huvides, ei tähenda ilmtingimata, et notarite tegevus on seotud avaliku võimu teostamisega ELTL artikli 51 esimese lõigu tähenduses.

61 Viiendaks tegutseb notar majanduslikus mõttes ja maksualaselt kui ettevõtja. Lisaks on notaribüroos tööl juriidiline personal ja büroo suhtes kohalduvad Ungari osaühinguid puudutavate õigusaktide sätted.

62 Viimaks vastutab notar oma ametitegevuse eest ainuisikulisena, kusjuures riigivastutus on selles osas välistatud.

63 Komisjon väidab teiseks, et Ungari õiguskorras ei osale notar oma ametitegevuse käigus avaliku võimu teostamisel ELTL artikli 51 esimese lõike tähenduses, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus.

64 Selles osas väidab komisjon, et ELTL artikli 51 esimesele lõikele tuleb anda iseseisev ja ühetaoline tõlgendus. Kuivõrd see säte näeb ette erandi asutamisvabadusest nende tegevuste osas, mis on seotud avaliku võimu teostamisega, siis tuleb seda peale selle tõlgendada kitsalt ja erand peab piirduma tegevustega, mis iseenesest hõlmavad otsest ja eriomast avaliku võimu teostamist. Komisjoni arvates tähendab avaliku võimu mõiste üldnormidest kõrvale kalduva otsustusõiguse teostamist, mis väljendub õiguses tegutseda teiste õigussubjektide tahtest sõltumatult või isegi selle tahte vastaselt.

65 Notari tegevus ei hõlma otsustusõiguse, sunniõiguse ega ka sunnimeetmete kohaldamise õiguse teostamist. See on juriidiliselt ennetava iseloomuga ja käsitatav avaliku võimu teostamisega võrreldes pigem lisa- või korraldava tegevusena. Seda järeldust ei sea kahtluse alla sellised asjaolud nagu notari ametitegevuse reglementeeritus, see, et Ungari karistusseadustikus loetakse notareid avalikku võimu teostavateks menetlusosalisteks, notarite territoriaalne pädevus, nende ameti eluaegsus, keeld pidada peale notariameti teisi ameteid ja see, et notaril ei ole õigust keelduda ametitoimingu tegemisest.

66 Komisjon väidab esiteks maksekäsumenetluse kohta, et notari roll menetluses on abistava iseloomuga ning on volitatud notaritele kohtute töö vähendamiseks. See menetlus hõlmab vaid vaidlustamata ja sissenõutavaks muutunud rahalisi nõudeid ning notaril ei ole poolte suhtes mingisugust otsustusõigust. Seega on notari pädevus piiratud formaalse menetluse läbiviimisega. Ta ei saa välja anda muud täitekorraldust kui korraldus tasuda nõue ning tal puudub pädevus otsustada nõude vaidlustamise üle. Lisaks jõustub notari poolt välja antud maksekäsu täitekorraldus alles siis, kui võlgnik ei ole seda ettenähtud tähtaja jooksul vaidlustanud. Viimaks, asjaolu, et täitekorraldusel on oluline õiguslik mõju, ei ole veel piisav tõendamaks, et tegu on otsese ja eriomase avaliku võimu teostamisega.

67 Komisjoni arvates kehtivad samad kaalutlused, mis puudutavad notari tegevust seoses Euroopa maksekäsumenetlusega kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta määrusega (EÜ) nr 1896/2006 (ELT 2006, L 399, lk 1), millega luuakse Euroopa maksekäsumenetlus.

68 Teiseks väidab komisjon maksekäsu täitekorralduse väljaandmise kohta, et notaril ei ole kaalutlus- ega otsustusõigust. Ta ei lahenda vaidlusi, ei kuula ära osapooli ega kogu tõendeid, ta täidab vaid maksekäsku, mida ei ole võimalik vaidlustada. Maksekäsu täitmisele pööratavus ei anna notarile sunnimeetmete kohaldamise õigust. Notar täidab vaidlustamata nõudeid, seni kuni ei ole tõendatud vastupidist, sisulisi vaidlusi lahendamata. Täitmismärke lisamine maksekäsule on seega vaid lisa- või korraldav tegevus.

69 Kolmandaks, mis puudutab pärimismenetlust, siis komisjon on täheldanud, et tegemist on hagita tsiviilkohtumenetlusega, mille käigus on osapooltel võimalik sõlmida notari ametliku otsusega kinnitatav kokkulepe. Fakt, et pärimisasju, mille suhtes on käimas vaidlus, menetleb Ungari õigusnormide kohaselt notar vaid tingimuslikult, näitab, et notaril ei ole pädevust lahendada pärimisasjadega seotud vaidlusi. Pärimisõiguse tunnistuse väljaandmine notari poolt ei ole ka ei otsustus- ega sunniõiguse rakendamine, kuna selle eelduseks on osapooltevaheline eelnev nõusolek või heakskiit.

70 Lisaks ei saa ametlikku otsust pärandi ülemineku kohta pidada lõplikuks aktiks, kuna seda on võimalik kohtus vaidlustada. Mis puudutab sunni-, korraldavaid või hoiumeetmeid, mida notar on pädev rakendama pärimismenetluse läbiviimisel, siis need ei mõjuta menetluse sisulisi õigusi ja on notari põhitegevuse juures kõrvalised.

71 Neljandaks on notari roll seoses notariaalse hoiustamisega passiivne. Notar ei vaata läbi vaidlusi. Seega ei ole notariaalne hoiustamine hindamis-, otsustus- ega sunniõiguse rakendamine.

72 Viiendaks, mis puutub notariaalaktide koostamisse, siis leiab komisjon, et nende aktide õiguslike tagajärgede tähtsus ei ole piisav tõendamaks, et tegu on avaliku võimu teostamisega. Notariaalaktide tõendusjõud ei tähenda, et kohtus eeldatakse tingimusteta nende õigsust tõendina. Lisaks on võimalik esitada neid ümberlükkavaid tõendeid. Nende aktide täitmisele pööratavus võimaldab võlausaldajal üksnes nõuda kohtu poole pöördumata võla sissenõudmist. Notari roll selles osas on aga piiratud õigusega kontrollida, kas täitmismärke lisamiseks vajalikud õiguslikud eeldused on täidetud. Notaril puudub seega igasugune otsustus- ja sunniõigus.

73 Kuuendaks, mis puudutab notari poolt tõendite kogumise menetlust, leiab komisjon, et selle põhieesmärk on tagada hilisemas kriminaalmenetluses või tsiviilkohtumenetluses positiivse tulemuse saavutamiseks vajalike tõendite olemasolu. Notari roll selles menetluses on seega ilmselgelt abistavat või ettevalmistavat laadi.

74 Seitsmendaks leiab komisjon, et kohtueksperdi määramise menetlus on tihedalt seotud teiste notari ülesannetega, nagu maksekäsu väljaandmine või pärimismenetluse läbiviimine, mis ei ole seotud avaliku võimu teostamisega.

75 Kaheksandaks, mis puudutab notari pädevust seoses kaotatud, varastatud või hävinud väärtpaberite ja sertifikaatide tühistamisega, siis leiab komisjon, et menetlus ei puuduta nimetatud dokumentide õiguslikku seisundit, vaid ainult võimalust need asendada. Seega ei teosta notar nende tegevustega avalikku võimu.

76 Üheksandaks leiab komisjon, et kooselulepingute lõpetamise vormistamisel on notaril pädevus kontrollida ainult, kas lepingu lõpetamise aluseks olevad õiguslikud tingimused on täidetud. Seetõttu puudub notaril selles osas tõeline kaalutlus- või otsustusõigus.

77 Kümnendaks, mis puudutab kooseluregistri ja ka riikliku abieluvararegistri ning riikliku kooselulepingute registri pidamist, siis leiab komisjon, et lepingute registreerimine nendes registrites notari poolt tekitab õiguslikke tagajärgi ainult osapoolte poolt nende vabal tahtel allkirjastatud kokkulepete või muude lepingute vahendusel. Notari sekkumine eeldab seega poolte eelneva nõusoleku või tahteavalduse olemasolu.

78 Üheteistkümnendaks, mis puudutab pandiregistris kandeid omavate füüsiliste isikute surma korral pärimismenetluse lõpetamist või vastavalt juriidiliste isikute lõpetamist, siis leiab komisjon, et selle registri pidamine ei kuulu avaliku võimu teostamise alla, kuna tegemist on ainult seotud hagita menetlusega.

79 Viimaks leiab komisjon kaheteistkümnendaks, et dokumentide säilitamine ja sularaha, väärtesemete ning aktsiate hoiulevõtmine notari poolt on lisa- ja passiivne tegevus, mis ei kujuta endast ei otsustusõiguse teostamist, sunniõiguse ega ka sunnimeetmete kohaldamist ega ka võimalike vaidluste lahendamist.

80 Ungari, keda toetab Tšehhi Vabariik, väidab esiteks, et notari ametitegevus Ungari õiguskorras ei kuulu ELTL artikli 49 reguleerimisalasse.

81 Nimelt ei tegele notar ettevõtlusega või äritegevusega selles tähenduses, kuivõrd tema ametisse nimetamine sõltub konkursi läbimisest, ta peab oma ametit piiratud territooriumil ja vormis, tema tegevusvaldkonnad ei ole vabalt valitavad, vaid reguleeritud seadusega, ta peab oma ametit sõltumatuna, ta teeb toiminguid vastavalt notariaadiseaduse artikli 1 lõikele 4 „avalik-õigusliku ameti kandjana“, tema tasu ei ole läbiräägitav ning seoses maksekäsu väljaandmise ja pärimisasjade menetlemisega on tema amet väljaspool konkurentsi.

82 Lisaks, isegi kui notar tegutseb ühises notaribüroos, tegutseb ta enda nimel. Ta ei tegutse üldistes huvides, vaid tema poole pöördunud klientide huvides.

83 Lõpetuseks on notariaaltoimingud kaudselt riigi vastutusala.

84 Ungari, keda toetab Tšehhi Vabariik, väidab teiseks, et Ungari õiguskorras kuulub notar oma ametitegevuses igal juhul ELTL artiklis 51 sätestatud erandi alla. Nimelt on Ungari õigusest tulenev notari staatus võrreldav kohtuniku või muu avalikku võimu teostava isiku omaga. Vastutades õigusvaidluste ennetamise eest hagita menetluses, kuulub notar õigusemõistmise süsteemi. Ta ei saa keelduda toimingust, mis kuulub sisuliselt tema pädevusse, ja tema poolt hagita menetluse raames koostatud aktidel on kohtuotsusega sama õigusjõud. Notar peab oma ametit sarnaselt kohtunikuga erapooletuna. Tal on õigus rakendada kaalutlus- ja otsustusõigust ja kasutada riiklikke sunnimeetmeid.

85 Selles osas märgib Ungari esmalt, et maksekäsu väljaandmise menetluse eesmärk on vähendada kohtute töökoormust. Andes võlausaldaja taotlusel võlgnikku ära kuulamata välja maksekäsu täitekorralduse, lahendab notar lõplikult eraõigusliku küsimuse. Praktikas vaidlustatakse vaid väike osa notari väljaantud täitekorraldusi. Lisaks on Ungari õiguskorras notar pädev välja andma täitekorraldusi kooskõlas määrusega nr 1896/2006.

86 Teiseks on maksekäsu täitekorralduse väljaandmine Ungari õiguskorras käsitletav otsese avaliku võimu teostamisena, sest sundtäitmine on sunnimeede, mille tulemusena võõrandatakse võla katteks võlgniku vara. Õigus notari ametlik otsus maksekäsu täitekorralduse väljaandmiseks edasi kaevata tuleneb vajadusest tagada põhiõigusi ega vähenda selle otsuse juriidilist jõudu. Lisaks ei saa vaidlustada sundtäitmise lubatavust, vaid ainult vastava otsuse õiguspärasust.

87 Kolmandaks, mis puudutab pärimisasjade menetlemist, siis väidab Ungari, et notar ei tee ainult kohtu tööga seotud korraldavaid toiminguid, vaid viib ise läbi kogu pärimismenetluse ja võtab vastu ametliku otsuse pärandi ülemineku kohta. Erinevalt notari rollist Austria õiguskorras ei tegutse notar Ungari õiguskorras kohtu esindajana, vaid enda nimel, tehes ise kõik otsused. Lisaks on tal õigus rakendada hoiumeetmeid. Pealegi on paljud kaebused, mis on esitatud notari poolt pärimisasjades tehtud otsuste peale, ebaolulised.

88 Neljandaks, mis puudutab notariaalset hoiustamist, siis märgib Ungari, et sellel toimingul on sama õigusjõud kui kohtulikul hoiustamisel. Seda seetõttu, et notaritel on õiguse rakendajatena avalikkuse usaldus, kui ka seetõttu, et nende poole on kergem pöörduda kui kohtute poole.

89 Viiendaks, mis puudutab ametlike dokumentide koostamist, siis Ungari väidab, et see on väga rangelt reguleeritud. Notari poolt koostatud ametliku dokumendi suveräänset jõudu kinnitab ühtlasi täitmismärge, mille notar aktile kinnitab, kui selleks seadusega sätestatud tingimused on täidetud. Kuna täitmismärke alusel algatatud täitemenetluses on võimalik kasutada riiklikke sunnimeetmeid samadel tingimustel ja sama menetluse kohaselt mida kohtuotsuse täitmisel, on notaril sama roll kui kohtunikel õigusvaidluste lahendamisel ja ennetamisel. 17. juuni 1999. aasta kohtuotsus Unibank (C-260/97, EU:C:1999:312) kinnitab, et täitmisele pööratavust võib omistada vaid avalikele dokumentidele. Mis puudutab nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrust (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta määrust (EÜ) nr 805/2004, millega luuakse Euroopa täitekorraldus vaidlustamata nõuete kohta (ELT L 143, lk 15; ELT eriväljaanne 19/07, lk 38), siis omistatakse nendega ametlikele dokumentidele kohtuotsustega sarnane sisuline täitmisele pööratavus.

90 Kuuendaks väidab Ungari, et tõendite kogumine notari poolt on hagita menetluse eriliik, mis on sarnane ka kohtute poolt läbiviidavaga, mille eesmärk on tagada kohtumenetluse läbiviimiseks vajalike tõendite olemasolu.

91 Seitsmendaks täpsustab Ungari, et kohtueksperdi määramine on menetluse eriliik, mis sarnaneb kohtu poolt läbiviidava menetlusega.

92 Kaheksandaks toob Ungari välja, et notari poolt väärtpaberite ja sertifikaatide tühistamine nende kaotamise, varastamise või hävimise puhul omab siduvat õigusjõudu ning on sama mõjuga kui jõustunud kohtuotsus. Seega mõjutavad need notari tegevused kolmandate isikute õigusi ja kohustusi ning kujutavad endast otseselt ja eriomaselt avaliku võimu teostamist. Sellegipoolest täpsustab Ungari, et kui väärtpaberi tühistamise tagajärjel muutub võimatuks sellega seotud õiguse kasutamine või selles sisalduva kohustuse täitmine, ei muuda see väärpaberiga seotud õigussuhteid. Nimetatud väärtpaberi tühistamine võimaldab lihtsalt välja anda uue väärtpaberi, mis asendab eelmist.

93 Üheksandaks, mis puudutab notari rolli kooselulepingute lõpetamisel, siis märgib Ungari, et notar lõpetab kooselulepingu hagita menetluse raames registreeritud elukaaslaste ühisel soovil. Notar tegutseb kohtuga samal viisil ja kooselu notariaalsel lõpetamisel on sama õiguslik mõju kui selle kohtulikul lõpetamisel.

94 Kümnendaks, mis puudutab kooseluregistri ja ka riikliku abieluvararegistri ning riikliku kooselulepingute registri pidamist, siis leiab Ungari, et notari ametlik otsus andmete kandmise kohta nendesse registritesse on õigusliku jõuga ja omab sama mõju mis jõustunud kohtuotsus ning on siduv kolmandate puudutatud isikute suhtes.

95 Üheteistkümnendaks märgib Ungari, et notar lõpetab pandiregistris kandeid omavate füüsiliste isikute surma korral pärimismenetlusi või viib vastavalt läbi juriidiliste isikute lõpetamisi.

96 Lõpetuseks märgib Ungari, et dokumentide säilitamine ja sularaha, väärtesemete ning aktsiate hoiulevõtmine ei ole avaliku võimu teostamine, aga neid ei saa eristada teistest notari ülesannetest, kuna need võimaldavad notaril oma ametitegevust tõhusamalt pidada.

Euroopa Kohtu hinnang

97 Tuleb täpsustada, et käesolev komisjoni hagi piirneb üksnes küsimusega, kas Ungari õiguskorras notariametis tegutsemiseks ette nähtud kodakondsustingimus on kooskõlas ELTL artiklis 49 sätestatud asutamisvabadusega. Nimetatud hagi ei puuduta notariaadi seisundit ega korraldust Ungari õiguskorras, samuti mitte selles liikmesriigis notariametis tegutsema asumise tingimusi peale kodakondsusega seotud tingimuse.

98 Ungari toob välja, et notariameti pidamist ei saa käsitleda ettevõtlusena ja et seega ei kuulu see ELTL artikli 49 reguleerimisalasse.

99 Selles osas on sobiv meenutada, et Euroopa Kohus on juba leidnud, et ELTL artiklis 49 käsitletav asutamisvabadus kohaldub notari elukutsele (kohtuotsus, 10.9.2015, komisjon *vs.* Läti, C-151/14, EU:C:2015:577, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).

100 Nimelt on viidatud kohtupraktika kohaselt tasuliste teenuste osutamine käsitatav majandustegevusena tingimusel, et see tegevus on asjakohane ja tõhus, ning seda ei saa pidada üksnes kõrval- või lisategevuseks (kohtuotsus, 20.11.2001, Jany jt, C-268/99, EU:C:2001:616, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).

101 Samas on selge, et Ungari õiguskorras peavad notarid oma ametit vaba elukutsena ja oma põhitegevuse kõrval keskendutakse mitme erineva tasulise teenuse osutamisele.

102 Olgu veel kord meenutatud, et ELTL artikli 49 eesmärk on tagada igale liikmesriigi kodanikule, kes alustab teises liikmesriigis füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist, võrdne kohtlemine, ning see artikkel keelab igasuguse kodakondsuse alusel diskrimineerimise, mis tuleneb asutamisvabaduse piiranguna siseriiklikest õigusnormidest (kohtuotsus, 10.9.2015, komisjon *vs.* Läti, C-151/14, EU:C:2015:577, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

103 Samas annavad käesolevas asjas vaidlusalused siseriiklikud õigusnormid notariametis tegutsemise õiguse üksnes Ungari kodanikule, nähes seega ette erineva kohtlemise kodakondsuse alusel, mis on põhimõtteliselt ELTL artikli 49 kohaselt keelatud.

104 Ungari väidab siiski, et notari ametitegevus ei kuulu ELTL artikli 49 reguleerimisalasse, kuna see on seotud avaliku võimu teostamisel osalemisega ELTL artikli 51 esimese lõigu tähenduses.

105 Mis puudutab mõistet „avaliku võimu teostamine“ viimati nimetatud sätte tähenduses, siis tuleb tõlgendada, et selle mõiste hindamisel tuleb väljakujunenud kohtupraktika kohaselt arvesse võtta, et nimetatud säte näeb lubatavate asutamisvabaduse erandite puhul ette liidu õigusele omased piirid, et

vältida asutamisvabaduse osas asutamislepingu kasuliku mõju kaotamist liikmesriigi ühepoolsete sätetega (kohtuotsus, 1.12.2011, komisjon *vs.* Madalmaad, C-157/09, ei avaldata, EU:C:2011:794, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika).

106 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb ühtlasi, et ELTL artikli 51 esimene lõik kujutab endast erandit asutamisvabaduse aluspõhimõttest. Sellisena tuleb seda erandit tõlgendada, kitsendades selle ulatust piirini, mis on rangelt vajalik, et oleksid kaitstud selle sättega tagatud liikmesriikide huvid (kohtuotsus, 1.12.2011, komisjon *vs.* Madalmaad, C-157/09, ei avaldata, EU:C:2011:794, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).

107 Peale selle on Euroopa Kohus korduvalt rõhutanud, et ELTL artikli 51 esimeses lõigus ette nähtud erand peab piirduma tegevustega, mis iseenesest on otseselt ja eriomaselt seotud avaliku võimu teostamisega (kohtuotsus, 1.12.2011, komisjon *vs.* Madalmaad, C-157/09, ei avaldata, EU:C:2011:794, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).

108 Selle kohta on Euroopa Kohus leidnud, et ELTL artikli 51 esimeses lõigus sätestatud erandi alla ei kuulu teatavad tegevused, mis on avaliku võimu teostamise suhtes abistavad või ettevalmistavad (vt selle kohta kohtuotsused, 13.7.1993, Thijssen, C-42/92, EU:C:1993:304, punkt 22; 29.10.1998, komisjon *vs.* Hispaania, C-114/97, EU:C:1998:519, punkt 38; 30.3.2006, Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, C-451/03, EU:C:2006:208, punkt 47; 29.11.2007, komisjon *vs.* Saksamaa, C-404/05, EU:C:2007:723, punkt 38, ja 22.10.2009, komisjon *vs.* Portugal, C-438/08, EU:C:2009:651, punkt 36), või teatavad tegevused, mille juurde kuulub küll regulaarne ja süsteemisisene suhtlemine haldusasutuste või kohtuga – kaasa arvatud kohustuslik osalemine nende tegevuses –, kuid mis ei mõjuta nende institutsioonide kaalutlus- ega otsustusõigust (vt selle kohta kohtuotsus, 21.6.1974, Reyners, 2/74, EU:C:1974:68, punktid 51 ja 53), või teatavad tegevused, mis ei hõlma otsustusõiguse (vt selle kohta kohtuotsused, 13.7.1993, Thijssen, C-42/92, EU:C:1993:304, punktid 21 ja 22; 29.11.2007, komisjon *vs.* Austria, C-393/05, EU:C:2007:722, punktid 36 ja 42; 29.11.2007, komisjon *vs.* Saksamaa, C-404/05, EU:C:2007:723, punktid 38 ja 44, ning 22.10.2009, komisjon *vs.* Portugal, C-438/08, EU:C:2009:651, punktid 36 ja 41), sunniõiguse (vt selle kohta eelkõige kohtuotsus, 29.10.1998, komisjon *vs.* Hispaania, C-114/97, EU:C:1998:519, punkt 37) või sunnimeetmete kohaldamise õiguse teostamist (vt selle kohta kohtuotsused, 30.9.2003, Anker jt, C-47/02, EU:C:2003:516, punkt 61, ja ka 22.10.2009, komisjon *vs.* Portugal, C-438/08, EU:C:2009:651, punkt 44).

109 Käesoleva otsuse punktides 105–108 viidatud kohtupraktikat silmas pidades tuleb seega kontrollida, kas notari tegevus Ungari õiguskorras on seotud otsese ja eriomase osalemisega avaliku võimu teostamisel.

110 Maksekäsu väljaandmise puhul on selge, et menetlus puudutab vaid vaidlustamata ja sissenõutavaks muutunud rahalisi nõudeid. Lisaks jõustub notari poolt maksekäsu väljaandmine vaid juhul, kui võlgnik seda ei vaidlusta. Seega eeldab notari sekkumine võlgniku heakskiitu.

111 Seega tuleb asuda seisukohale, et notari pädevus, mis põhineb maksekäsu väljaandmise asjades üksnes võlausaldaja ja ka võlgniku tahtel ega puuduta kohtu pädevust pooltevahelise kokkuleppe puudumise korral, mis puudutab nõuet, ei ole mingil moel seotud otsese ja eriomase osalemisega avaliku võimu teostamisel.

112 Seda järeldust ei mõjuta Ungari argumendid, tuginedes määrusele nr 1896/2006. Nimelt tuleneb just määruse põhjendusest 9 ja artikli 1 punktist a, et Euroopa maksekäsumenetlus puudutab vaid vaidlustamata rahalisi nõudeid. Lisaks loetakse nimetatud määruse artikli 18 lõike 1 kohaselt Euroopa maksekäsk täitmisele pööratavaks, kui määratud tähtaja jooksul ei ole seda vaidlustatud. Euroopa maksekäsu väljaandmine on reguleeritud määrusega nr 1896/2006, milles on seega sätestatud samad tingimused mis käesoleva otsuse punktis 110.

113 Mis puudutab maksekäsu täitekorralduse väljaandmist, siis tuleb märkida, et see võimaldab, nagu väidab ka Ungari, vastuväidete puudumisel jõustunud maksekäsu esemeks olnud nõude täitmist.

114 Maksekäsu täitmiselepööratavust ei saa siiski mõista nii, et see annab notarile pädevuse, mis on otseselt ja eriomaselt seotud avaliku võimu teostamisega. Tõepoolest, kuigi notari poolt maksekäsule täitmismärke lisamisega muutub nimetatud dokument siduvaks ja lõplikult täitmisele pööratavaks, on see siiski sõltuv võlgniku vastuväidete puudumisest täidetava nõude suhtes.

115 Mis puudutab pärimisasjadega seotud ülesannete lahendamist, siis selle kohta tuleb märkida, et esiteks võib vastavalt pärimisseaduse artikli 83 lõikele 1 notar pärandvara kohta pärimisõiguse tunnistuse välja anda ainult tingimusel, et pärijate vahel ei ole selles osas vaidlusi, ja teiseks, et vaidluse korral peab notar sama seaduse artikli 85 lõike 1 kohaselt välja andma tingimusliku pärimisõiguse tunnistuse; pärimismenetluse suhtes käivad vaidlused lahendab kohus.

116 Kuna notar täidab talle pärimisasjades antud ülesandeid seega üksnes poolte tahtel ning see ei puuduta kohtu pädevust pooltevahelise kokkuleppe puudumise korral, siis ei saa neid järelikult sellisena pidada otseseks ja eriomaseks osalemiseks avaliku võimu teostamisel.

117 Seda järeldust ei mõjuta asjaolu, et notaril on õigus, nagu Ungari väidab, nii rakendada teatavaid kaitsemeetmeid ja ettevalmistavaid meetmeid pärimisasja puudutava koosoleku korraldamiseks kui ka nõuda erinevatelt ametiasutustelt info ja dokumentide väljastamist. Selles osas tuleb täpsustada, et need meetmed on aktsessoorsed notari peamise ülesande suhtes, mis puudutab pärimisasja lahendamist (vt analoogia alusel kohtuotsus, 1.12.2011, komisjon *vs.* Madalmaad, C-157/09, ei avaldata, EU:C:2011:794, punkt 83). Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 115 ja 116, ei saa seda ülesannet seevastu pidada otseseks ja eriomaseks osalemiseks avaliku võimu teostamisel.

118 Mis puudutab notari toiminguid notariaalse hoiustamise osas, siis tuleb märkida, et need ei kujuta endast otsustusõiguse teostamist ja notari roll on piiratud õigusega kontrollida õiguslike eelduste olemasolu.

119 Mis puudutab notarile usaldatud tõestamistegevust Ungari õiguskorras, siis tuleb välja tuua, et vastavalt notariaadiseaduse artiklile 112 on tõestamistoimingu esemeks ühepoolsed tahteavaldused või kokkulepped, millele pooled on vabatahtlikult alla kirjutanud. Notari sekkumine eeldab seega poolte eelnevat nõusolekut või nendevahelise tahteavalduse ühtelangevust.

120 Selles osas on Euroopa Kohus otsustanud, et notarile usaldatud tõestamistegevus ei ole sellisena seotud otsese ja eriomase osalemisega avaliku võimu teostamisel ELTL artikli 51 esimese lõigu tähenduses (vt analoogia alusel eelkõige kohtuotsus, 24.5.2011, komisjon *vs.* Belgia, C-47/08, EU:C:2011:334, punkt 92).

121 Lisaks leidis Euroopa Kohus, et asjaolust, et konkreetne tegevus sisaldab endas nende dokumentide koostamist, millel on tõendamisjõud ja täitmisele pööratavus, ei piisa siiski selleks, et seda tegevust saaks pidada otseselt ja eriomaselt seotuks avaliku õiguse teostamisega ELTL artikli 51 esimese lõigu tähenduses (vt selle kohta kohtuotsus, 1.12.2011, komisjon *vs.* Madalmaad, C-157/09, ei avaldata, EU:C:2011:794, punkt 73 ja seal viidatud kohtupraktika).

122 Tõepoolest tuleb eelkõige seoses notariaalakti tõendusjõuga täpsustada, et see on osa tsiviilkohtumenetluse seadustikuga sätestatud tõendamiskorrast. Konkreetsele dokumendile seadusega antud tõendusjõud ei mõjuta seega vahetult küsimust, kas selle dokumendi koostamist hõlmav tegevus on sellisena otseselt ja eriomaselt seotud avaliku võimu teostamisega, nagu seda nõuab kohtupraktika (kohtuotsus, 1.12.2011, komisjon *vs.* Madalmaad, C-157/09, ei avaldata, EU:C:2011:794, punkt 74 ja seal viidatud kohtupraktika).

123 Peale selle, nagu tuleneb iseäranis tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 195 lõigetest 6 ja 7, on alati võimalik ametlike dokumentide suhtes esitada vastuväiteid.

124 Seega ei saa väita, et oma tõendusjõu tõttu seob notariaalakt tingimusteta kohut tema hindamispädevuse teostamisel, kuna on selge, et kohus teeb oma otsuse siseveendumuse kohaselt, võttes arvesse kõiki kohtumenetluse käigus kogutud asjaolusid ja tõendeid. Kohtu poolt tõendite vaba hindamise põhimõte on lisaks sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 206 (vt analoogia alusel kohtuotsus, 1.12.2011, komisjon *vs*. Madalmaad, C-157/09, ei avaldata, EU:C:2011:794, punkt 76 ja seal viidatud kohtupraktika).

125 Ametliku dokumendi täitmisele pööratavust ei saa siiski mõista nii, et see annab notarile pädevuse, mis on otseselt ja eriomaselt seotud avaliku võimu teostamisega. Tõepoolest, kuigi notari poolt ametlikule dokumendile täitmismärke lisamisega muutub nimetatud dokument täitmisele pööratavaks, põhineb see siiski poolte tahtel koostada dokument või sõlmida kokkulepe – pärast seda, kui notar on kontrollinud selle seadusele vastavust – ning anda sellele dokumendile nimetatud täidetavus (kohtuotsus, 24.5.2011, komisjon *vs*. Belgia, C-47/08, EU:C:2011:334, punkt 103).

126 Lisaks on selge, et notar ei mängi sundtäitmisel muud rolli, kui täitmismärke lisamine. Notaril puudub seega sellega seoses igasugune sunniõigus.

127 Käesoleva kohtuotsuse punktides 125 ja 126 esitatud põhjendused kohalduvad ka notari poolt täitmismärke lisamisele seoses notariaalaktides sisalduvate nõuetega ja notari ametlike otsuste täitmisega.

128 Seoses argumendiga, mille Ungari tuletas 17. juuni 1999. aasta kohtuotsusest Unibank (C-260/97, EU:C:1999:312), tuleb konstateerida, et selle kohtuotsuse aluseks olnud kohtuasjas ei käsitletud ELTL artikli 51 esimese lõigu tõlgendamist, vaid 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 1972, L 299, lk 32) artikli 50 tõlgendamist. Lisaks leidis Euroopa Kohus nimetatud kohtuotsuse punktides 15 ja 21, et selleks, et dokumenti saaks kvalifitseerida „ametlikuna“ selle konventsiooni artikli 50 tähenduses, on vaja kas avaliku võimu kandja või päritoluriigi mõne muu volitatud institutsiooni sekkumist.

129 Mis puudutab selle liikmesriigi arutluskäiku seoses määrustega nr 44/2001 ja nr 805/2004, siis on Euroopa Kohus juba leidnud, et need aktid käsitlevad vaid selliste ametlike dokumentide tunnustamist ja täitmist, mis on välja antud ja jõustunud liikmesriigis ega puuduta ELTL artikli 51 esimese lõigu tõlgendamist (vt selle kohta kohtuotsus, 24.5.2011, komisjon *vs*. Belgia, C-47/08, EU:C:2011:334, punkt 120). Sama on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruses (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (ELT 2012, L 351, lk 1), millega asendati eelmine määrus nr 44/2001.

130 Mis puudutab notari pädevust tõendite kogumisel, siis tuleb rõhutada, et selle menetluse eesmärk on tagada, et tõendid, mille omandamiseks on taotlejal seaduslik huvi, oleksid piisavad hilisemaks kasutuselevõtuks kohtumenetluses, mis iseenesest ei kuulu notari pädevusse. Vastavalt notariaalsete hagita menetluste seadusele ei ole võimalik tõendite kogumist taotleda, kui samas asjas on käimas vaidlus tsiviilkohtus või menetluses kriminaalasi. Seega on notari ülesanded tõendite kogumisel juriidiliselt ennetava iseloomuga ja avaliku võimu teostamisega võrreldes käsitletavad pigem lisa- või korraldava tegevusena.

131 Sama on notarile usaldatud ülesannetega kohtueksperdi määramisel, kus menetlus viiakse läbi, kui fakti või muu taotlejale olulise asjaolu tuvastamiseks või hindamiseks on vaja tehnilisi eriteadmisi. Sarnaselt tõendite eelnevale kogumisele ei ole vastavalt notariaalsete hagita menetluste seaduse artikli 21 lõikele 2 võimalik taotleda notarilt kohtueksperdi määramist, kui selle asjaolu suhtes, milles soovitakse ekspertarvamust, on käimas teine kohtumenetlus, milles taotleja on kas hageja või kostja, või kui taotleja vastu on menetluses kriminaalasi.

132 Mis puudutab notari pädevust seoses kaotatud, varastatud või hävinud väärtpaberite ja sertifikaatide tühistamisega, siis tuleb toonitada, nagu ka Ungari välja toob, et tegemist ei ole tsiviilõiguslikus mõttes nimetatud dokumentidega seotud õigussuhete tühistamisega, vaid menetlus annab ainult aluse uue ja eelmist asendava väärtpaberi väljaandmiseks. Seega ei teosta notar nende tegevustega otsustusõigust.

133 Seda järeldust ei kummuta asjaolu, et notar saab nõuda vastava kaotatud, varastatud või hävinud väärtpaberi järgselt kohustatud isikult või asutuselt maksete teostamise peatamist ning vajaduse korral pakub võimalust hoiustada vahepeal tasutavad rahasummad kohtulikult. Nimelt on need meetmed aktsessoorse iseloomuga ja vajalikud notari peamise ülesande täitmiseks, mis on nimetatud käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis.

134 Mis puudutab notari ülesandeid kooselulepingute lõpetamisel, siis tuleb märkida, et vastavalt notariaalsete hagita menetluste seaduse artiklitele 36/A–36/D on notar pädev lõpetama kooselulepingu üksnes juhul, kui registreeritud elukaaslased on selleks väljendanud ühist ja vaba tahet, kui kummalgi elukaaslasel ei ole last, kelle suhtes on neil ühine ülalpidamiskohustus, ja kui nad on üksmeelselt kokku leppinud vastastikuse ülalpidamiskohustuse, ühise eluaseme kasutamise ning ühise pärandvara jagamise osas, vastasel juhul kuulub kooselulepingu lõpetamine kohtu alluvusse.

135 Seega tuleb asuda seisukohale, et notari pädevus kooselulepingute lõpetamisel, mis põhineb üksnes poolte tahtel ega puuduta kohtu pädevust pooltevahelise kokkuleppe puudumise korral, ei ole mingil moel seotud otsese ja eriomase osalemisega avaliku võimu teostamisel (vt analoogia alusel kohtuotsus, 10.9.2015, komisjon *vs.* Läti, C-151/14, EU:C:2015:577, punktid 68–70).

136 Mis puudutab kannete tegemist nii kooseluregistrisse kui ka riiklikku abieluvararegistrisse ja riiklikku kooselulepingute registrisse, siis on Euroopa Kohus juba öelnud, et selliste kannete tegemine, mis puudutab lepingute avalikustamise meetmeid, ei tähenda, et notar teostab otseselt ja eriomaselt avalikku võimu (vt analoogia alusel kohtuotsus, 24.5.2011, komisjon *vs.* Luksemburg, C-51/08, EU:C:2011:336, punkt 113).

137 Mis puudutab pandiregistris õigusi omavate füüsiliste isikute pärimisasjade lõpetamist või vastavalt juriidiliste isikute lõpetamist, dokumentide säilitamist, sularaha ja väärtesemete ning aktsiate hoiustamist, siis selle kohta tuleb märkida, et Ungari ei esita ühtegi argumenti, et konkreetselt tõendada, et selline tegevus on ELTL artikli 51 esimese lõigu tähenduses avaliku võimu teostamine.

138 Pealegi tunnistab ka Ungari ise, et elektroonilise arhiivi pidamine ei ole selle sätte tähenduses avaliku võimu teostamine.

139 Mis puudutab notari eriseisundit Ungari õiguskorras, siis piisab, kui meenutada, et asjaolu, kas need ülesanded kuuluvad ELTL artikli 51 esimeses lõigus ette nähtud erandi alla, tuleb kontrollida notari ülesannete endi olemust arvesse võttes, mitte seda seisundit kui sellist silmas pidades (kohtuotsus, 1.12.2011, komisjon *vs.* Madalmaad, C-157/09, ei avaldata, EU:C:2011:794, punkt 84).

140 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et notari ametitegevus nii, nagu see on praegu määratletud Ungari õiguskorras teises täiendavas põhjendatud arvamuses määratud tähtaja päeval, ei ole seotud avaliku võimu teostamisega ELTL artikli 51 esimese lõigu tähenduses.

141 Seega tuleb järeldada, et Ungari õigusnormides notariametis tegutsemiseks ette nähtud kodakondsustingimus kujutab endast ELTL artiklis 49 keelatud diskrimineerimist kodakondsuse alusel.

142 Eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb sedastada, et komisjoni hagi on põhjendatud.

143 Seega tuleb konstateerida, et kehtestades notariametis tegutsemiseks kodakondsustingimuse, on Ungari rikkunud ELTL artiklist 49 tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

144 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 138 lõike 1 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Ungari on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista Ungarilt.

145 Vastavalt kodukorra artikli 140 lõikele 1 kannavad menetlusse astunud liikmesriigid oma kohtukulud ise. Jätta Tšehhi Vabariigi kohtukulud tema enda kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. **Kuna Ungari kehtestas notariametis tegutsemiseks kodakondsuse nõude, siis on Ungari rikkunud ELTL artiklist 49 tulenevaid kohustusi.**

2. **Mõista kohtukulud välja Ungarilt.**

3. **Jätta Tšehhi Vabariigi kohtukulud tema enda kanda.**

Allkirjad